

2 Δεκεμβρίου, 2005

Υπόμνημα ΚΥΣΟΑ προς Πρόεδρο και Μέλη της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου επί του Νομοσχεδίου για τη μετατροπή της Οδηγίας 2004/18/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31^{ης} Μαρτίου 2004 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών.

Παρατηρήσεις, εισηγήσεις, απόψεις της ΚΥΣΟΑ.

A. ΓΕΝΙΚΑ

Αρχικά θα πρέπει να εκφράσουμε τις ευχαριστίες της Συνομοσπονδίας μας για την άμεση ανταπόκριση του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ελέγχου και των Μελών της στο αίτημά μας να παρουσιάσουμε ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συζήτηση του παραπάνω Νομοσχεδίου και που μας δόθηκε η ευκαιρία να ετοιμάσουμε και να υποβάλουμε το Υπόμνημα αυτό σε ένα τόσο σημαντικό θέμα που ρυθμίζει η Οδηγία 2004/18/EK μαζί με την Οδηγία 2004/17/EK (που το Νομοσχέδιο της δεν είναι ακόμη έτοιμο) και να διατυπώσουμε τις απόψεις, παρατηρήσεις και εισηγήσεις μας. Θερμή παράκλησή μας είναι να κληθούμε και πάλι στην επόμενη συνεδρία που θα συζητηθεί το ίδιο θέμα για παραπέρα συζήτηση και διευκρινήσεις που έχουμε.

Η συγκεκριμένη Οδηγία 2004/18/EK και η φύση των θεμάτων που ρυθμίζει σε σχέση με τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών και ιδιαίτερα αναφορικά με τους όρους που τέτοιες συμβάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του σχεδιασμού για όλους, καθιστούν αυτονόητα τη μεγάλη σημασία και τις επιπτώσεις που τέτοιες ρυθμίσεις μπορούν να έχουν στην καθημερινή ζωή των ατόμων με αναπηρίες, την εργασία και εργοδότησή τους, την πρόσβασή τους στις παρεχόμενες δημόσιες υπηρεσίες, τα τεχνικά μηχανικά και άλλα μέσα πχ ηλεκτρονικοί υπολογιστές κλπ, ακόμη και στην επίπλωση και διαρρύθμιση των εκτελούμενων δημόσιων έργων (δρόμοι, πεζοδρόμια, δημόσια κτίρια και κτίρια που δέχονται κοινό) στο δομημένο περιβάλλον και, επομένως, στη κοινωνική του ένταξη και την κοινωνική του ολοκλήρωση. Οι ρυθμίσεις αυτές που αναμένεται να προβλέψει το πιο πάνω Νομοσχέδιο, προς επιδίωξη και επίτευξη του αποτελέσματος (στόχου) που επιδιώκει η πιο πάνω Οδηγία, είναι σήμερα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες, γιατί τόσο τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και παγκόσμια, η προσέγγιση προς τα άτομα με αναπηρία και των κοινωνικών, τεχνικών και τεχνητών φραγμών που αντιμετωπίζουν, έχουν ξεπεράσει πια από το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας, που για δεκαετίες συντηρούσε τη φιλανθρωπία και τον εθελοντισμό και έχει μετατραπεί σε προσέγγιση στην αναπηρία με βάση το κοινωνικό μοντέλο, το οποίο έχει ως υπόβαθρο και πυρήνα τα ανθρώπινα τους δικαιώματα και τη διαμόρφωση και διαστολή της κοινωνία και του περιβάλλοντος, ώστε να μπορούν να χωρέσουν και τα άτομα με αναπηρία, τα οποία

να μπορούν να ασκούν τα θεμελιώδη ανθρώπινα τους δικαιώματα. Στόχος, η άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρίες, η αποπεριοριστοποίηση και γενικότερα η ένταξη τους στην κοινωνία και στο περιβάλλον πάνω σε επίπεδο ίσων ευκαιριών. Οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί φραγμοί και τα καθημερινά εμπόδια που αντιμετωπίζουν σήμερα στη ζωή τους τα άτομα με αναπηρίες, ιδιαίτερα στη δική μας κοινωνία, δεν οφείλονται τόσο στην ίδια την αναπηρία και τη φύση της, όσο στη διαμόρφωση της δομής, των θεσμών και των διαδικασιών της κοινωνίας και του Κράτους και στις δομές και τη δόμηση του περιβάλλοντος. Η αναγκαιότητα, λοιπόν, του σχεδιασμού για όλους τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνεται πιο επιτακτική (και για τούτο ασφαλώς τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν περιλάβει σχετικές διατάξεις στην πιο πάνω Οδηγία), όταν ληφθεί υπόψη πως τα άτομα με αναπηρίες στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στη Κύπρο αποτελούν ποσοστό 10% -12% του πληθυσμού κάθε κράτους μέλους και, επομένως, και του εκλογικού σώματος.

Συναφής προς το θέμα μας, δηλαδή προς τον τρόπο μετατροπής της εν λόγω Οδηγίας της Ε.Ε στη Κυπριακή έννομη τάξη είναι και η νομική φύση της Οδηγίας, όπως αυτή ορίζεται στις Κοινοτικές Συνθήκες, ως καθορίζουσα το αποτέλεσμα που επιδιώκει, καθορίζει το ελάχιστο και επομένως τα κράτη μέλη, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τη νοοτροπία της δικής τους κοινωνίας, μπορούν να διευρύνουν και να επεκτείνουν τις πρόνοιες της συγκεκριμένης Οδηγίας, οι δε Οδηγίες αφήνουν στα κράτη μέλη τους τρόπους και τα μέσα με τα οποία θα πετύχουν το επιδιωκόμενο από τη συγκεκριμένη Οδηγία αποτέλεσμα.

Η συγκεκριμένη Οδηγία 2004/18/EK περιλαμβάνει αφενός γενικότερες διατάξεις που έχουν σχέση με το σχεδιασμό για όλους των δημόσιων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών και επομένως, αφορούν άμεσα ή έμμεσα και τα άτομα με αναπηρίες και αφετέρου περιλαμβάνει διατάξεις ειδικά για άτομα με αναπηρίες, οι οποίες είτε σε ορισμένες περιπτώσεις είναι υποχρεωτικές, είτε σε άλλες περιπτώσεις διατυπώνονται δυνητικά. Το τελευταίο τούτο, όμως, δεν σημαίνει ότι η Κυπριακή Πολιτεία δεν μπορεί να θεσπίσει τις ανάλογες διατάξεις κατά υποχρεωτικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη, μάλιστα, την αρνητική νοοτροπία και χαρακτηριστικά της κυπριακής κοινωνίας και των κυβερνητικών υπηρεσιακών και πολιτειακών οργάνων και της αυτοδιοίκησης. Άλλωστε, το αποτέλεσμα που επιδιώκει η συγκεκριμένη Οδηγία είναι σαφές και αναμφισβήτητο. Επιδιώκει το σχεδιασμό για όλους και προβαίνει σε ρητές αναφορές στα άτομα με αναπηρίες. Το επιδιωκόμενο τούτο αποτέλεσμα από την Οδηγία, η Συνομοσπονδία μας εισηγείται να ρυθμιστεί κατά υποχρεωτικό τρόπο, ώστε στο μέλλον τουλάχιστο τα άτομα με αναπηρία να αναμένουν μια κοινωνία και ένα περιβάλλον χωρίς φραγμούς κοινωνικούς, δομικούς, τεχνικούς και τεχνητούς.

Το European Disability Forum (EDF) των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο η Συνομοσπονδία μας μετέχει ως το Εθνικό Συμβούλιο των Ατόμων με Αναπηρίες της Κυπριακής Δημοκρατίας, έχει συνειδητοποιήσει και εντόπισε έγκαιρα τις δυο Οδηγίες 2004/18/EK και 2004/17/EK και την τεράστια σημασία που μπορούν να έχουν και το ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν στη ζωή των Ευρωπαίων πολιτών με αναπηρίες. Για τούτο, έγκαιρα, νωρίς ύστερα από την έκδοση των δυο αυτών Οδηγιών, το EDF μας απέστειλε καθοδηγητικό έγγραφο και μας παρότρυνε να παρακολουθήσουμε και να επέμβουμε, αν χρειαστεί, κατά τη μετατροπή των διατάξεων των εν λόγω Οδηγιών στην Κυπριακή έννομη τάξη, ώστε να επιτευχθούν τα αποτελέσματα που οι Οδηγίες αυτές επιδιώκουν και μπορούν να έχουν τεράστια σημασία στην καθημερινή ζωή και στην κοινωνική ένταξη και ολοκλήρωση των

ατόμων με αναπηρίες. Στο βιβλίο που εξέδωσε ο Πρόεδρος της Συνομοσπονδίας (The legal and social position of persons with disability in the new legal order of the Republic of Cyprus as a member state of the European Union. Equal Treatment. Social Policy), στις σελίδες 34-38, διατυπώνονται συγκεκριμένες απόψεις και εισηγήσεις για τη μετατροπή των εν λόγω Οδηγιών στην Κυπριακή έννομη τάξη και τις επισυνάπτουμε. Επισυνάπτουμε επίσης το παράρτημα 6 του ίδιου βιβλίου, που είναι αυτούσιο το καθοδηγητικό έγγραφο του EDF. Περαιτέρω, επισυνάπτουμε πρόσφατη έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως με ημερ. 27/10/05 και με θέμα «Ανάπηρα Άτομα και Πρόσβαση στα Δημόσια Κτίρια».

Οι πιο πάνω αναγκαιότητες, όπως έχουν εκτεθεί και οι σκοποί και το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της συγκεκριμένης Οδηγίας 2004/18/EK διαφαίνονται και μέσα από το γράμμα και πνεύμα του ίδιου του προοιμίου της Οδηγίας και συγκεκριμένα στις παραγράφους του προοιμίου (28), (29), (33). Η τελευταία παράγραφος, μάλιστα, του προοιμίου αριθμός (33) προβλέπει και τη δυνατότητα να επιβάλλονται όροι και στους εργολήπτες ή προσφοροδότες δημόσιων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών «πρόσληψης ενός αριθμού ατόμων με ειδικές ανάγκες που υπερβαίνει εκείνο που επιβάλλει η εθνική νομοθεσία».

Η ίδια η Οδηγία στο κείμενό της, πέρα από τις γενικές διατάξεις της για σχεδιασμό για όλους, αναφέρεται ειδικά στα άτομα με αναπηρία στα άρθρα 19 (συμβάσεις ανατιθέμενες κατ' αποκλειστικότητα), οι διατάξεις του οποίου μετατράπηκαν στο νομοσχέδιο στο άρθρο 18, αλλά μόνο δυνητικά και μόνο ύστερα από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, πράγμα το οποίο είναι δυνατό να αποδειχθεί περίπλοκο, δύσκολο και χρονοβόρο, καθώς και στο Παράρτημα VI της Οδηγίας σε σχέση με το «ορισμό ορισμένων τεχνικών προδιαγραφών», αλλά και πάλι μετατράπηκαν με διατύπωση δυνητική στο άρθρο 2 (ερμηνεία) και στο άρθρο 25 του Νομοσχεδίου σχετικά με τις τεχνικές προδιαγραφές.

Στο Νομοσχέδιο δεν διαπιστώνουμε να περιλήφθηκαν διατάξεις που να επιβάλλουν στους εργολήπτες ή και στους προσφοροδότες προμηθειών και υπηρεσιών όρους επαγγελματικής κατάρτισης και πρόσληψης ατόμων με αναπηρίες πέρα από τυχόν ποσοστό εργοδότησης ατόμων με αναπηρίες που πιθανόν προβλέπει η εσωτερική νομοθεσία. Αυτές τις διατάξεις τις θεωρούμε απαραίτητες και ουσιώδεις και ζητούμε από εσάς τους Βουλευτές, τους εκπροσώπους του Εκλογικού Σώματος, κομμάτι του οποίου είναι και τα άτομα με αναπηρίες, να περιληφθούν οπωσδήποτε στο Νομοσχέδιο που προορίζεται να μετατρέψει την Οδηγία 2004/18/EK στην Κυπριακή νομοθεσία. Οι κοινωνικές παράμετροι της συγκεκριμένης Οδηγίας και ιδιαίτερα στα θέματα των ατόμων με αναπηρίες, είναι προφανείς.

B. ΕΙΔΙΚΕΣ / ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους, που έχουν εκτεθεί σε συντομία και είναι αυτονόητοι, η ΚΥΣΟΑ εισηγείται:

(α) Οι δυνητικές διατυπώσεις αναφορικά με τις τεχνικές προδιαγραφές, οι οποίες αναφέρονται στα άτομα με αναπηρίες και την προσβασιμότητα τους, να μετατραπούν σε υποχρεωτικές.

(β) Το άρθρο 18 του Νομοσχεδίου να αναδιατυπωθεί, ώστε τα Αρμόδια Κρατικά, Ημικρατικά Όργανα και Αρχές ή και οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να είναι απευθείας υποχρεωμένες να παρέχουν στα προστατευόμενα εργαστήρια ατόμων με αναπηρίες το αποκλειστικό δικαίωμα που παρέχει το άρθρο 18. Η υποχρέωση αυτή να δημιουργείται εφόσον ζητηθεί και εφόσον στα εν λόγω εργαστήρια εργάζονται κατά πλειοψηφία άτομα με αναπηρίες, όπως καθορίζεται στο εν λόγω άρθρο 18 του Νομοσχεδίου.

Επίσης, παρατηρούμε ότι ο όρος «προστατευόμενα εργαστήρια», δεν ερμηνεύεται ούτε διευκρινίζεται στο κείμενο του άρθρου 18 του Νομοσχεδίου, αλλά δεν ερμηνεύεται ούτε στο άρθρο 2 του Νομοσχεδίου. Τούτο αναμένεται να προκαλέσει αμφισβητήσεις και αντιπαραθέσεις ως προς τα εργαστήρια εκείνα, στα οποία θα παρέχεται η νομοθετική παραχώρηση του άρθρου 18. Εργαστήρια προστατευόμενα από ποιον;

(γ) Να προστεθούν διατάξεις στο Νομοσχέδιο, οι οποίες να επιβάλουν στους εργολήπτες ή και προσφοροδότες δημόσιων προμηθειών και υπηρεσιών την υποχρέωση πρόσληψης ατόμων με αναπηρίες για εργοδότηση πέρα από το τυχόν ποσοστό που πιθανό να καθορίζεται ή θα καθοριστεί στην εσωτερική νομοθεσία, καθώς και η υποχρέωση τους για κατάρτιση στην εργασία ατόμων με αναπηρίες.

(δ) Στο τέλος του κειμένου του άρθρου 4 του Νομοσχεδίου (εκχώρηση ειδικών ή αποκλειστικών δικαιωμάτων, ρήτρα αποφυγής διακρίσεων) να προστεθεί η φράση «ή λόγω αναπηρίας». Έτσι, δεν θα μπορούν να διαπράττονται δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος ατόμων με αναπηρίες από τους φορείς στους οποίους θα εκχωρούνται τέτοια δικαιώματα δημόσιων έργων και δεν θα περιορίζεται η υποχρέωση τους για αποφυγή διακρίσεων μόνο λόγω εθνικότητας.

Μίκης Φλωρέντζος
Πρόεδρος
Από μέρους του Κεντρικού Διοικητικού
Συμβουλίου της ΚΥΣΟΑ.